

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

RAPPORT 2016:20

Handlingsplan för Boverkets miljömålsarbete för åren 2016–2019

Handlingsplan för Boverkets miljömåls- arbete för åren 2016–2019

Titel: Handlingsplan för Boverkets miljömålsarbete för åren 2016–2019

Rapportnummer: 2016:20

Utgivare: Boverket, juni, 2016

Upplaga: 1

Tryck: Boverket internt

ISBN tryck: 978-91-7563-393-0

ISBN pdf: 978-91-7563-394-7

Sökord: Boverket, handlingsplan, miljömålsarbete, städer, boende, byggnader, genomförande

Diarienummer: 3.4.1 1982/2015

Rapporten kan beställas från Boverket.

Webbplats: www.boverket.se/publikationer

E-post: publikationsservice@boverket.se

Telefon: 0455-35 30 00

Postadress: Boverket, Box 534, 371 23 Karlskrona

Rapporten finns i pdf-format på Boverkets webbplats.
Den kan också tas fram i alternativt format på begäran.

Förord

Föreliggande rapport innehåller handlingsplan med åtgärder som Boverket kommer att genomföra under 2016–2019. Åtgärderna är ett led i Boverkets instruktionsenliga uppdrag att inom sitt verksamhetsområde bidra till att nå miljökvalitetsmålen.

Karlskrona juni 2016

Janna Valik
generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	6
Bakgrund och syfte.....	7
Om uppdraget	7
Syfte	7
Metod	7
Struktur	8
Åtgärder	9
Fokusområde 1: Städer.....	9
Fokusområde 2: Boende	17
Fokusområde 3: Byggnader	19
Genomförande	24
Uppföljning och återrapportering	24
Integrering med verksamhetsplanering.....	25

Sammanfattning

Åtgärderna i denna genomförandeplan för myndighetens miljömålsarbete har tagits fram inom Boverkets vanliga verksamhetsram, vilken omfattar tre fokusområden: boende, byggnader och städer. Åtgärderna, som kommer att genomföras under åren 2016–2019, bidrar i första hand till miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Giftfri miljö och Ett rikt växt och djurliv, samt flera strecksatser i generationsmålet. I urvalsprocessen har även hänsyn tagits till åtgärdernas möjlighet att bidra till FN:s hållbarhetsmål (Agenda 2030).

Myndighetens enheter har utpekat ansvar för genomförande, uppföljning och redovisning av åtgärderna.

Handlingsplanen kommer årligen att ses över och revideras vid behov i samband med myndighetens verksamhetsplanering.

Inledning

Boverket har en ledande roll i samhällsutvecklingen genom att vara nationell myndighet för planering, byggande och boende. Det innebär bland annat att vi ständigt måste ha en aktuell bild av omvärldens förväntningar och behov. Den situation som Sverige befinner sig i med ökat antal flyktingar och många som står utanför bostadsmarknaden kommer påverka vår verksamhet för lång tid framåt. Det kommer att vara centralt att ha beredskap och resurser för att ta fram nya förslag och åtgärder för att bereda bostäder för dessa grupper.

Det övergripande målet för Boverkets verksamhet är hållbar samhällsplanering, byggande och boende som gynnar alla människor i Sverige. Boverket strävar efter att skapa förutsättningar för en god, hälsosam och säker byggd miljö för alla. Många av våra uppdrag och aktiviteter bidrar också till att delar av miljökvalitetsmålen och generationsmålet är närmare att nås.

I handlingsplanen lyfter vi ett urval av åtgärder som bidrar till att miljökvalitetsmålen nås. Åtgärderna utgör en del av Boverkets verksamhet och bör ses som en del av en större helhet.

Bakgrund och syfte

Om uppdraget

Boverket har fått i uppdrag att analysera vilka miljö kvalitetsmål och delar av generationsmålet som är relevanta för den egna verksamheten och att inom ramen för ordinarie planeringsprocesser upprätta en plan med åtgärder för genomförande av uppdraget enligt förordningen med instruktion för Boverket (2012:546) 8 § 1 som lyder:

8 § Boverket ska

1. inom sitt verksamhetsområde verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling, [...]

Uppdraget delades i två steg. I det första steget analyserades kopplingen mellan den egna verksamheten och miljö kvalitetsmålen och generationsmålet. Resultatet sammanställdes i en rapport¹ som redovisades till regeringen 1 mars 2016.

I nästa steg har denna handlingsplan tagits fram. Planen innehåller åtgärder som Boverket avser genomföra under perioden 2016–2019 och framåt.

Syfte

Handlingsplanen ska leda till en mer målmedveten styrning av myndighetens verksamhet med fokus på dess miljö aspekter. Tanken är att miljö arbetet effektiviseras och tydliggörs genom att särskilda åtgärder lyfts fram och följs upp på ett tydligare sätt. På sikt ska åtgärderna bidra till att miljö kvalitetsmålen och generationsmålet nås.

Metod

Uppdraget delades i två delar. I den första delen analyserades Boverkets verksamhet utifrån påverkan på miljö kvalitetsmålen och generationsmålet. Resultatet redovisades den 1 mars 2016 till regeringen i en rapport **Uppdrag att analysera hur myndigheten ska verka för att nå miljö målen**. Metoden i den första delen beskrivs där.

Den andra delen omfattar framtagande av en fyraårig handlingsplan med åtgärder som myndigheten åtar sig att genomföra. Utgångspunkten för

---

¹ Boverket (2016). *Uppdrag att analysera hur myndigheten ska verka för att nå miljö målen*.

arbetet var Boverkets beslutade verksamhetsplan för åren 2016 – 2018 samt den analys som genomfördes tidigare i uppdraget.

För att komplettera dessa underlag och komma fram till konkreta åtgärder har två workshoppar genomförts den 23 mars och 4 april 2016. Representeranter från alla enheter på Boverket har bjudits in för att diskutera vilka arbetsområden och åtgärder som skulle vara lämpliga för att utveckla Boverkets arbete med miljömålen. Workshopparna resulterade i en gedigen bruttolista med förslag till åtgärder.

I nästa steg gjordes ett urval av åtgärderna utifrån strategiska mål i myndighetens verksamhetsplan samt vissa kriterier:

- genomförbarhet inom befintliga budgetramar
- stor uppskattad effekt
- påverkan på flera miljömål

Arbetet kopplades till regeringsuppdraget om att bistå Miljömålsrådet, särskilt i den delen som handlar om att ta fram förslag till samverkansåtgärder och myndighetens egna åtgärder.

Struktur

Handlingsplanen följer samma målstruktur som används i myndighetens verksamhetsplan för åren 2016–2018. Det finns strategiska mål som tillhör verksamhetsplanens tre fokusområden och som gäller för åren 2016–2018. Därefter kommer målen att ses över.

Målstrukturen

Fokusområde Städer

Strategiskt mål: Fler urbana miljöer svarar mot människors behov av en fungerande vardag.

Fokusområde Boende

Strategiskt mål: Fler ska erbjudas bostad.

Fokusområde Byggnader

Strategiskt mål: Totalt lägre miljö- och klimatpåverkan ur byggnaders livscykelperspektiv.

Åtgärder

Nedan presenteras åtgärder som Boverket avser att genomföra under perioden 2016–2019.

Fokusområde 1: Städer

Strategiskt mål: Fler urbana miljöer svarar mot människors behov av en fungerande vardag

Åtgärd 1.1 Goda ljudmiljöer

Det här ska vi göra

Boverket gör flera insatser för att underlätta planeringen i mer eller mindre bullerutsatta miljöer i syfte att bidra till goda ljudmiljöer.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Under 2016–2017 kommer myndigheten att ta fram vägledning om de regeländringar om buller i plan- och bygglagen (2010:900), PBL, som trädde i kraft den 2 januari 2015 och om förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader.

En film om akustisk design har presenterats under våren 2016. Under året revideras bullerskyddshandboken som handlar om bullerskydd i bostäder och lokaler. Ett webbaserat utbildningspaket om buller i planering och byggande kommer också att tas fram.

Därför behövs åtgärden

Det behövs cirka 700 000 nya bostäder till år 2025 och de flesta kommer att byggas i de större städerna. Många kommuner planerar för att förtäta bebyggelsen, och detta ofta i attraktiva centrala lägen med bra kommunikationer. Detta innebär att allt fler bostäder byggs i bullerutsatta lägen. Syftet är att tydliggöra och öka kunskapen om reglerna om buller, samt att ge vägledning för tillämpningen så att en god ljudmiljö kan uppnås, även i förtätade områden.

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Effektmål – Ljudmiljön upplevs som god trots förtätning av städer och tätorter, och människor utsätts inte för hälsoskadliga nivåer av buller. Möjligheter till bullerdämpande åtgärder och akustisk design tas tillvara i stadsutvecklingen.

Åtgärden bidrar till dessa mål

God bebyggd miljö, Generationsmålet: Människors hälsa utsätts för minimal negativ miljöpåverkan samtidigt som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas.

Tidplan och ansvar

Åtgärder genomförs mellan 2016 - 2019.

Enheten för stad och land

Egen åtgärd inom regeringsuppdraget att bistå Miljömålsrådet för 2016.

Åtgärd 1.2 Vägledning om klimatfrågor i översiktsplaneringen**Det här ska vi göra**

Boverket genomför regeringsuppdraget i samråd med Naturvårdsverket, Trafikverket och Statens energimyndighet.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Som ett led i arbetet för att nå miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö ska Boverket ta fram en vägledning för hur översiktsplanen kan bidra till de nationella klimatmålen, regeringens ambition om en transportsnål samhällsstruktur och visionen om noll nettoutsläpp till 2050. I uppdraget ingår även att Boverket ska informera om vägledningen.

Därför behövs åtgärden

Sverige har som mål att nettoutsläppen av växthusgaser ska vara noll år 2050. Miljömålsberedningen föreslår i betänkandet **Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige** (SOU 2016:21) att målet ska vara uppnått till 2045. Syftet med uppdraget är att främja en kommunal översiktlig fysisk planering som verksamt bidrar till kraftigt minskad klimatpåverkan.

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Minskad negativ påverkan på klimat från bebyggelse- och transportstrukturer genom klimatsmart översiktsplanering. Målet är att alla kommuner strävar i sin översiktliga planering efter en mark- och vattenanvändning, rumslig utveckling och fysisk samhällsstruktur som är ”klimatsmart”, det vill säga verksamt bidrar till kraftigt minskad klimatpåverkan. Översiktsplanerna har en tydlig strategi för genomförande och fungerar som verktyg för att åstadkomma detta.

Åtgärden bidrar till dessa mål

God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Generationsmålet strecksats 5

Tidplan och ansvar

Pågår under 2016 med slutredovisning senast 15 december 2016.

Enheten för strategisk planering.

Egen åtgärd inom regeringsuppdraget att bistå Miljömålsrådet för 2016.

Åtgärd 1.3 Plattformen för hållbar stadsutveckling**Det här ska vi göra**

Regeringen har gett uppdrag åt Boverket, Naturvårdsverket, Energimyndigheten, Tillväxtverket och Trafikverket att gemensamt upprätta och förvalta en plattform för frågor om hållbar stadsutveckling. Plattformen ska syfta till ökad samverkan, samordning, kunskapsutveckling, kunskapspridning, erfarenhetsutbyte och verka tillsvidare. Plattformen ska även utgöra ett processtöd för de regionala strukturfondsprogrammets arbete med hållbar stadsutveckling.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Plattformen kommer att kraftsamla kring bostadsfrågan under 2016 utifrån ett helhetsperspektiv kopplat till en hållbar stadsutveckling och en god samhällsplanering. Aktuella frågor kopplat till bostadsfrågan kommer bli en genomgående inriktning för arbetet under 2016 med fokus på hur Plattformen kan bidra till hållbara bostäder och bostadsmiljöer för en god livskvalitet. Därmed kan alla myndigheter utifrån sina respektive uppdrag och ansvarsområden bidra med kunskap och kompetens.

Plattformen anordnar, i samverkan med andra aktörer, möten i svenska städer. Plattformen erbjuder aktivt stöd och dialog i arbetet med ett ökat bostadsbyggande för en hållbar stadsutveckling. Syftet med mötena är att utifrån verkliga utmaningar, problem, frågeställningar tillsammans i dialogform arbeta fram förslag på lösningar.

Det finns en mängd möjligheter att medverka i Plattformens arbete under året. Utöver att vi kommer att anordna olika möten/workshops i samverkan med andra så har vi en gemensam webbplats med ArkDes (Arkitektur och design-centrum) där våra samrådsaktörer kan sprida kunskap om bland annat hur miljömålen kan användas som ett offensivt verktyg i arbetet för en hållbar stadsutveckling. Miljökvalitetsmålet **God bebyggd miljö** är centralt i arbetet.

Plattformdagar kommer att anordnas den 7–8 december 2016 i Malmö där olika aktörer är välkomna att medverka på olika sätt för att också lyfta fram miljömålen i arbetet för en hållbar stadsutveckling.

Kunskapsseminarium om ekosystemtjänster i urban miljö genomförs hösten 2016.

Uppdraget genomförs i samverkan med Energimyndigheten, Naturvårdsverket, Trafikverket och Tillväxtanalys.

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Plattformens övergripande mål är att öka den tvärsektoriella samverkan för att möta städernas, tätorternas och stadsregionernas olika förutsättningar och behov i syfte att driva på deras hållbara utveckling. Detta görs genom att Plattformen erbjuder nya och befintliga mötesplatser.

Här gäller fokus på hur miljömålen kan få större genomslag och positiv påverkan i arbetet med hållbar stadsutveckling.

Åtgärden bidrar till dessa mål

God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan, Generationsmålet.

Tidplan och ansvar

Löpande arbete.

Boverket är sammankallande myndighet, ansvaret ligger på alla myndigheter i uppdraget.

Samverkansåtgärd inom regeringsuppdraget att bistå Miljömålsrådet för 2016.

Åtgärd 1.4 Stadsmiljöavtal 2.0

Det här ska vi göra

Idag finns det Stadsmiljöavtal med finansiering på 2 miljarder kronor för åren 2015–2018. För att arbetet med att utveckla Sveriges tätortsmiljöer behövs en fortsättning av Stadsmiljöavtalen efter 2018.

Uppdraget innebär att ta fram ett reviderat ramverk och förordning till Stadsmiljöavtalen som tydligt ska koppla samman planeringen av en ändamålsenlig bebyggelsestruktur med hållbara transportsystem för att på så sätt framför allt kunna bidra till minskad biltrafik och de miljömässiga fördelarna som detta innebär. I uppdraget bör det också framgå hur finansiering av stadsmiljöavtalen ska ske samt hur stor denna finansiering ska vara. Det är viktigt att bär med sig erfarenheter från arbetet som redan är gjort med stadsmiljöavtalen.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Åtgärden genomförs av en myndighetsövergripande arbetsgrupp med Trafikverket, Folkhälsomyndigheten, Energimyndigheten, Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket och Länsstyrelserna där Boverket fungerar som drivande och sammankallande part. Boverket föreslås samordna ar-

betet, men det är viktigt att alla ingående myndigheter avsätter tid för att producera material till arbetet.

Arbetet ska bygga på det befintliga arbetet med Stadsmiljöavtalen. En myndighetsövergripande styrgrupp bör finnas inom uppdraget.

Därför behövs åtgärden

Stadsmiljöavtalen behövs för att stimulera till en hållbar utveckling av funktionsblandade tätorter med en god tillgänglighet och närhet till viktig samhällsservice, bostäder, arbetsplatser samt rekreation och friluftsliv, men även till en utveckling av stadens gestaltning och infrastruktur. Åtgärden är ett sätt att ge kommunerna ekonomiska incitament för att jobba med stadsmiljön och för att göra det enklare att välja hållbara transportslag. Ett medvetet arbete med arkitektur, form och design är en grundläggande förutsättning för att åstadkomma hållbara och attraktiva livsmiljöer av god kvalitet med människan som utgångspunkt.

Genom åtgärder såsom förtätning, funktionsblandning, utformning av infrastruktur i staden utifrån gående och cyklister, förbättrad kollektivtrafik med mera i kombination med styrmedel finns möjlighet att ett ökande behov av personresor kan utföras med kollektivtrafik, gång och cykel så att biltrafiken kan minska. En överflyttning av transporter från personbilstrafik till gång-, cykel- och kollektivtrafik gör att mark som i dag används till biltrafik kan tas i anspråk för andra syften. Med färre parkeringsplatser och mindre gatubredd för personbilstrafiken kan de gemensamma ytorna ökas trots en eventuell förtätning med byggnader

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Åtgärden ska leda till minskade koldioxidutsläpp från personbilstrafiken. En minskning av biltrafiken leder också till minskade utsläpp av partiklar och andra luftföroreningar. En minskad biltrafik gör att barriäreffekterna minskar och det blir lättare för oskyddade trafikanter att röra sig i stads- och tätortsmiljöer. Åtgärden förväntas därmed bidra till ett ökat resande med gång och cykel, vilket leder till ökad hälsa. Ett ökat resande med gång och cykel kommer också att leda till ökad trygghet på offentliga platser. En minskad fordonstrafik leder till att andra prioriteringar kan göras i gaturummet, vilket leder till att ytor kan användas till andra ändamål än trafik. Åtgärden förväntas kunna bidra till regeringens mål kopplat till bostadsbebyggelse genom att fler platser blir attraktiva för bostadsbebyggelse genom att de blir sammankopplade med god kollektivtrafik.

Åtgärden bidrar till dessa mål

Miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft och God byggd miljö.

Tidplan och ansvar

Arbetet bör påbörjas under andra kvartalet av 2016 och avslutas innan sommaren 2017. I tidplanen ingår att fastställa ett ramverk för Stadsmiljöavtalen, ansökningsförfarande och kriterier för att få avtal. Det ingår även att ta fram ett mål som riksdagen kan anta. Efter projektets slut måste troligtvis även befintlig förordning förändras. Tidplanen är satt utifrån att det ska vara möjligt att ansöka om medel för Stadsmiljöavtal under 2018, för att utbetalningar sedan ska kunna ske från 2019 och framåt.

Enheten för Stad och land.

Samverkansåtgärd inom regeringsuppdraget att bistå Miljömålsrådet för 2016.

Åtgärd 1.5 Barn och ungas miljöer**Det här ska vi göra**

Samordna det nationella myndighetsarbetet med barns och ungas miljöer, med avseende på både inomhus- och utomhusmiljö samt undersöka behov av att utveckla gemensamma verktyg för uppföljning och utveckling.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Första steget i arbetet är att myndigheterna möts och bedömer vad som är möjligt att genomföra tillsammans och vilka myndigheter som i så fall vill medverka samt bereda ett förslag till fortsatt samverkan. Boverket bjuder in i ett första möte i mars–april.

Därför behövs åtgärden

Mot bakgrund av barnkonventionen och barns särskilda behov av goda uppväxtmiljöer är det särskilt angeläget att fokusera särskilt på barn och unga och deras miljöer inom ramen för miljömålsarbetet.

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Ökad kunskap hos centrala myndigheter om barns och ungas miljöer, samt verktyg och metoder för att följa utvecklingen av denna. Samordningen kan också bidra till ökad kunskap hos barn och unga om miljökvalitetsmålen och hållbar utveckling generellt.

Åtgärden bidrar till dessa mål

Generationsmålet – Människors hälsa utsätts för minimal negativ miljöpåverkan samtidigt som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas, samt miljökvalitetsmålen God bebyggd miljö, Giftfri miljö, Strålsäker miljö och Ett rikt växt och djurliv.

Tidplan och ansvar

2016.

Enheten för Stad och land.

Samverkansåtgärd inom regeringsuppdraget att bistå Miljömålsrådet för 2016.

Åtgärd 1.6 Vägledning om ekosystemtjänster**Det här ska vi göra**

Information och vägledning ska tas fram om hur ekosystemtjänster och grönstruktur kan hanteras i planering, byggande och förvaltning. Vägledningen ska ha sin utgångspunkt i plan- och byggprocessens olika skeden, beskriva hur plan- och bygglagens verktyg kan användas och ge exempel.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Arbetet indelas i fyra faser:

1. Öka kunskapen, bredda förståelsen och klargöra (2016). Bland annat ska en kort inspirationskrift tas fram.
2. Vägledning: Så här gör man (2017). Vägledningstexter tas fram.
3. Fördjupning och kommunikation av vägledningen (2018). Vägledningstexterna presenteras på Boverkets webb och PBL kunskapsbanken och kommuniceras på andra sätt.
4. Uppföljning/Utvärdering (2018). Effekter av åtgärden följs upp och utvärderas.

Därför behövs åtgärden

Det finns ett stort behov av att bygga bostäder i Sverige idag och de närmaste åren. Dels som en följd av att Sveriges befolkning ökar kraftigt under 2015–2020, dels att det sedan länge råder bostadsbrist i landet framförallt i storstadsregionerna. Men att bygga bostäder handlar inte bara om att bygga hus. Att bygga bostäder innebär att bygga livsmiljöer där människor ska leva. Det måste finnas tillgång till grönområden, parker och plats för lek och utvistelse. Det behövs en funktionell grönstruktur som stödjer ekosystemens förmåga att leverera ekosystemtjänster. Ekosystemtjänster kan klassas som kollektiva nyttigheter och det föreligger därför en stor risk att mängden av de nyttigheter som ekosystemtjänster genererar blir för låg.

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Större medvetenhet om och hänsyn till ekosystemtjänster och grönstruktur i den byggda miljön. Detta gäller såväl befintliga ekosystemtjänster

och grönstruktur, som ekosystemtjänster som kan skapas och åtgärder för kompensation av ekosystemtjänster på annan plats.

Åtgärden bidrar till dessa mål

Etappmålet Betydelsen av den biologiska mångfalden och värdet av ekosystemtjänster, miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv, och Generationsmålet: Ekosystemen har återhämtat sig, eller är på väg att återhämta sig, och deras förmåga att långsiktigt generera ekosystemtjänster är säkrad.

Tidplan och ansvar

2016–2018.

Enheten för Stad och land i samarbete med enheten för Hållbara byggnader och byggprodukter ansvarar för åtgärden. Samverkan kommer att ske med berörda myndigheter, framför allt Naturvårdsverket, och med många andra aktörer inom planering, byggande och förvaltning, både inom praktik och forskning.

Åtgärd 1.7 Bo rätt – bygg på rätt plats på rätt sätt

Det här ska vi göra

Inom uppdraget ska vi utveckla hur ökat bostadsbyggande bör kopplas till de strukturer som måste beaktas för en god och hållbar livsmiljö, för att få möjligheter till bra social utveckling både i närmiljön och i livspusslet som helhet.

Boverket ska förmedla kunskapen till politiker, regionala och kommunala tjänstemän och bransch m.fl. så att det som byggs bidrar till att goda livsmiljöer skapas.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Delprojekt 1 kommer att handla om de faktorer som krävs för att orter ska ha en förutsättning att växa. Fokus ligger på de fysiska strukturerna, som kopplingen mellan bostäder å ena sidan och kommunikationer (fysiska och virtuella), försörjningssystem, vardagsmiljöer, service och arbetsmarknad å den andra. Såväl regionala som lokala aspekter måste beaktas.

Delprojekt 2 kommer att behandla goda och hållbara livsmiljöer. Det finns många aspekter i närmiljön när man bygger bostäder för att kunna skapa en helhet med god livsmiljö, såsom till exempel frågor om hälsa, utemiljö (i form av grönstruktur och mötesplatser, ytor för lek), gestaltning, resurseffektivitet, kulturmiljö, klimat, jämställdhetsaspekten, tillgänglighetsaspekten, trygghetsaspekten, integration och socio-

ekonomiska aspekter, ekonomi, riskfrågor, demografi, arbetsmarknad m.m. är viktiga att belysa. Framförallt är det viktigt vilka aspekter som är essentiella och inte får prutas bort i ett ökat byggande, men också om det finns aspekter, som tidigare har varit essentiella, men kanske har en viss mindre betydelse när så mycket bostäder ska tas fram.

Därför behövs åtgärden

Sverige har en stor utmaning i att bygga fler bostäder snabbt. En ökande befolkning har lett till att vi har ett prognostiserat behov på 700 000 nya bostäder till år 2025. I utmaningen ligger att bygga på rätt ställe och i rätt sammanhang samt med en kvalitet som håller över tiden.

Infrastrukturen måste kopplas till bebyggelseutvecklingen, dvs. att öka bostadsbyggandet på rätt platser. Nya bostäder bör i så stor utsträckning som möjligt utvecklas i eller i anslutning till urbana stationsområden. Dessutom ska projektet innehålla en del som behandlar vilka aspekter som måste beaktas i närmiljön när man bygger bostäder för att kunna skapa en helhet med god livsmiljö.

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Fler hållbara boendemiljöer som uppfyller människors behov av en fungerande vardag.

Åtgärden bidrar till dessa mål

God bebyggd miljö, Generationsmålet.

Tidplan och ansvar

2016–vår 2017.

Enheten för Stad och land i samverkan med flera enheter och samråd med externa aktörer.

Fokusområde 2: Boende

Strategiskt mål: Fler ska erbjudas bostad.

Åtgärd 2.1 Material i kontakt med dricksvatten – information och regelarbete

Det här ska vi göra

Boverket ska ta fram information om gällande regler för material i kontakt med dricksvatten och om olika myndigheters ansvarsområden.

Boverket ska utreda om nuvarande regler om material i kontakt med dricksvatten behöver förtydligas.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Under hösten 2016 ska nya texter tas fram och presenteras på Boverkets webbplats. Boverket ska då samverka med Livsmedelsverket, Kemikalieinspektionen och Swedac, som också kommer att publicera motsvarande information på sina webbplatser. Under 2017-2019 uppdateras texterna med aktuella uppgifter om material i kontakt med dricksvatten.

Ett projekt om nuvarande regler behöver förtydligas startas upp.

Därför behövs åtgärden

Dricksvatten är en av våra viktigaste resurser. Tillgången till dricksvatten av god kvalitet är en grundläggande förutsättning för människors hälsa.

Informationen behövs för att ge olika intressenter, såsom privatpersoner, dricksvattenproducenter, tillverkare etc., bättre möjlighet att förstå hur regelverken för material i kontakt med dricksvatten är utformade samt materials påverkan på miljön.

Nuvarande regelverk är inte tillräckligt preciserade, vilket kan innebära att material och substanser som inte är lämpliga för miljön finns i produkter i kontakt med dricksvatten.

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Brukare ska välja produkter i kontakt med dricksvatten där produkterna innehåller ämnen och material som är hälsosamma.

Ett regelsystem som gör det lättare för brukare och tillverkare att välja ämnen och material som är miljövänliga och hälsosamma.

Åtgärden bidrar till dessa mål

God bebyggd miljö, Giftfri miljö, Generationsmålet: Människors hälsa utsätts för minimal negativ miljöpåverkan samtidigt som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas.

Tidplan och ansvar

2016–2019.

Ansvar: Bestäms av GD eller av GD utsedd avdelningschef eller enhetschef.

Fokusområde 3: Byggnader

Strategiskt mål: Totalt lägre miljö- och klimatpåverkan ur byggnaders livscykelperspektiv.

Åtgärd 3.1 Strategi för energieffektiviserande renovering

Det här ska vi göra

Boverket och Energimyndigheten har fått ett gemensamt regeringsuppdrag att uppdatera och komplettera tidigare lämnat underlag till en nationell strategi för energieffektiviserande renovering.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Sveriges första nationella strategi för energieffektivisering rapporterades in till Kommissionen 2014 och ska uppdateras vart tredje år. Inför uppdateringen 2017 ska myndigheterna nu lämna underlag som ska bygga vidare på de förslag som myndigheterna lämnade 2013 och 2015. Underlaget ska sammantaget omfatta alla de fem delar som krävs enligt artikel 4 av energieffektiviseringsdirektivet (2012/27/EU).

Därför behövs åtgärden

Byggnadsbeståndet står för ungefär 30 procent av den totala energianvändningen i Sverige. Den största potentialen för en minskad energianvändning i byggnader finns i det befintliga beståndet. I samband med renovering uppstår ofta möjligheter att effektivisera energianvändningen på ett kostnadseffektivt sätt. Syftet med den nationella strategin är att se till att dessa möjligheter tillvaratas.

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Minskad energianvändning i byggnader genom renoveringsåtgärder.

Åtgärden bidrar till dessa mål

God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan, Generationsmål strecksats: Andelen förnybar energi ökar och att energianvändningen är effektiv med minimal påverkan på miljön.

Tidplan och ansvar

2016.

Enheten för Energi och samhällsekonomi.

Åtgärd 3.2 Miljö- och klimatanpassade byggregler

Det här ska vi göra

Utreda om det finns behov av att reglera byggnader ur ett livscykelperspektiv och med hänsyn till miljö- och klimataspekter. Arbetet ska utgå från de nationella miljö kvalitetsmålen.

Utreda förutsättningarna för att ändra eller komplettera reglerna för att bidra till ökad miljö- och klimathänsyn i byggnader ur ett livscykelperspektiv.

Om ändring eller komplettering av regler föreslås ska det ske i form av preliminära författningsförslag med översiktlig konsekvensbedömning. Eventuella behov av att ändra Boverkets bemyndigande ingår också i det som ska utredas.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Uppdraget är en förstudie inför beslut om fortsatt arbete med författningsförslag.

Inledningsvis ska begreppen livscykelanalys (LCA), ekosystemtjänster och klimatanpassning definieras. De tre områdena kartläggs genom litteraturgenomgång samt interna och externa dialoger med viktiga målgrupper. Kartläggningen ligger till grund för det fortsatta arbetet som omfattar analyser, slutsatser samt eventuella författningsförslag som sammanställs i en rapport. Även alternativ till reglering ingår i uppdraget.

Därför behövs åtgärden

Byggandet och användning av byggnader genererar till stor användning av jungfruligt material, energi och vatten. Byggsektorn bidrar även till stora avfallsmängder. Miljöpåverkan uppstår under hela byggnadens livscykel. Det pågår forskning om LCA och byggnader som i flera fall visar att klimatpåverkan från tillverkningsfasen inte är försumbar i jämförelse med påverkan från driftfasen. Det har lett till ett ökat politiskt tryck i LCA-frågan. Det pågår även arbete inom EU-kommissionen om miljöprestanda för byggnader.

I studien Millennium Ecosystem Assessment (2005) anges att 60 procent av jordens ekosystem är skadade eller överutnyttjade. Byggnader och byggnader påverkar olika ekosystemtjänster, bland annat genom att ta mark i anspråk, påverka markstruktur, vegetation och vattenavrinning.

Översvämningar, ras, skred, erosion, stigande havsnivå, ökad temperatur, luftfuktighet och snö- och vindlast är klimatförändringar som kan påverka byggnader väsentligt. För att det ska vara möjligt att ta hänsyn till klimat-

förändringar vid projektering och byggande behövs klimatdata med god geografisk upplösning och begränsad statistisk osäkerhet. I nu gällande bygg-, konstruktions- och ändringsregler har inte data från scenarier om framtida klimat använts utan föreskrifternas säkerhetsnivåer för t.ex. snö- och vindlast bygger på analyser av klimatdata från de senaste decennierna. Vid tillämpningen av de tekniska egenskapskraven i 8 kap. 4 § plan- och bygglagen (PBL) ska förväntade förhållanden under byggnadsverkets ekonomiska livslängd tas med i bedömningen. Avgörande för en sådan bedömning är då naturligtvis i vilken utsträckning det finns ett tillförlitligt kunskapsunderlag om förväntad klimatpåverkan.

Boverket önskar att ligga i framkant i dessa frågor och behöver därför bättre underlag om var vi står inför möjligheten för framtida byggregler som är mer miljö- och klimatanpassade.

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Långsiktigt mål är att minska miljö- och klimatpåverkan från byggnader under hela dess livscykel.

Åtgärden bidrar till dessa mål

God bebyggd miljö, Begränsad klimat påverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Giftfri miljö, Ingen övergödning, Generationsmålet's strecksatser: Kretsloppen är resurseffektiva och så långt som möjligt fria från farliga ämnen, och En god hushållning sker med naturresurserna.

Tidplan och ansvar

2016.

Enheten för Hållbara byggnader och byggprodukter i samverkan med enheterna Tekniska egenskaper och Stad och land.

Åtgärd 3.3 Miljöindikatorer för bygg- och fastighetssektorn

Det här ska vi göra

Kungliga tekniska högskolan och Statistiska centralbyrån (SCB) har på Boverkets uppdrag utvecklat en metod för att ta fram indikatorer som visar miljöpåverkan från bygg- och fastighetssektorn. Indikatorerna har under några år varit under utveckling men är nu klara att presenteras på Boverkets webb under 2016. Informationsinsatser planeras för att öka kunskapen om sektorns miljöpåverkan utifrån ett livscykelperspektiv. Indikatorerna kommer att uppdateras årligen och användas för att följa sektorns utveckling, dels inom miljömålsuppföljningen men även som underlag till analys om behov av styrmedel för minskad miljöpåverkan.

Så här ska vi genomföra åtgärden

En intern arbetsgrupp arbetar med framtagande av webbtexter samt informationsmaterial. Informationsinsatser planeras också. Boverket tar

kontakt med Naturvårdsverket Trafikverket och Kemikalieinspektionen med en förfrågan om fortsatt samverkan i projektet.

Därför behövs åtgärden

Bygg- och fastighetssektorns miljöpåverkan har länge diskuterats. Det har dock saknats kvantitativa data för att kunna uttala sig om hur stor miljöpåverkan är i olika skeden. Inför eventuella förslag till nya styrmedel är det viktigt att identifiera och kvantifiera problemet. Det är viktigt med underlag som kan ligga till grund för förslag till åtgärder. Miljöindikatorerna kan utgöra en del av detta underlag.

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Minskad miljöpåverkan från byggandet och byggnader.

Åtgärden bidrar till dessa mål

God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Giftfri miljö, Ingen övergödning.

Tidplan och ansvar

Boverket ansvarar för genomförandet. SCB upphandlas för att lämna underlag. Samverkan föreslås med Naturvårdsverket, Trafikverket och Kemikalieinspektionen som deltagit i utvecklingen av miljöindikatorerna. Åtgärden ska påbörjas under 2016 och därefter löpande. Enheten Tekniska egenskaper på Boverket är ansvarig för åtgärden.

Åtgärd 3.4 Idéskrift om livscykelanalyser för byggnader

Det här ska vi göra

Boverket har tidigare föreslagit att år 2020 ska livscykelperspektivet vara en utgångspunkt för all ny- och ombyggnad liksom vid förvaltning av befintlig bebyggelse². Boverket avser att ta fram en idéskrift/information och genomföra dialog med bygg- och fastighetssektorn om livscykelanalyser i byggnader.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Boverket avser att anordna branschdialoger, informera och ta fram och kommunicera en idéskrift om livscykelanalyser. Branschdialogerna ska genomföras i linje med FN:s programområde ”Sustainable Buildings and Construction Programme” som är ett av sex programområden inom delmålet (12.1) för att uppnå FN:s globala hållbarhetsmål om hållbar konsumtion och produktion.

---

² Boverket (2014). *Förslag till strategi för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö*. Rapport 2014:32.

Därför behövs åtgärden

Boverkets utredning om **Byggnaders klimatpåverkan utifrån ett livscykelperspektiv**³ visar på att det finns behov av att staten tar ledningen i arbetet med klimatpåverkan om takten på miljöarbetet inom byggsektorn ska öka. Drivkrafterna är dock små i Sverige att tillämpa livscykelberäkningar för att minska byggandets miljöpåverkan i dagsläget. LCA är ett bra verktyg för att analysera och kvantifiera miljöpåverkan, men det är ett komplext verktyg som kräver särskilda kunskaper och data. Boverket konstaterade i sin utredning att en viktig förutsättning för att öka användningen av LCA är bl.a. vägledning och information om LCA-verktyg och att databaser tas fram.

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Ett miljö- och klimatanpassat byggande och förvaltning som tar hänsyn till hela byggnadens livscykel.

Åtgärden bidrar till dessa mål

God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Giftfri miljö, Ingen övergödning, Generationsmålet.

Tidplan och ansvar

Boverket ansvarar för genomförandet. Samverkan föreslås med Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen och Energimyndigheten. Start hösten 2016 och sedan kontinuerligt till cirka 2018.

Enheten för Hållbara byggnader och byggprodukter.

---

³ Boverket (2015). *Byggnaders klimatpåverkan utifrån ett livscykelperspektiv*. Rapport 2015:35.

Tabell: Sammanställning av åtgärder och tidsperspektiv

Fokus- område	Åtgärd	Genomförande i tid																	
		År	2016				2017				2018				2019				
			Kv	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Städer	1.1	Goda ljudmiljöer																	
	1.2	Klimatfrågor i ÖP																	
	1.3	Plattformen*																	
	1.4	Stadsmiljöavtal 2.0*																	
	1.5	Barn och ungas miljöer*																	
	1.6	Vägledning om ekosystemtjänster																	
	1.7	Bo rätt																	
Boende	2.1	Material i kontakt med dricksvatten																	
Byggnader	3.1	Strategi för energi-effektiviserande renovering																	
	3.2	Miljö- och klimatanpassade byggregler																	
	3.3	Miljöindikatorer																	
	3.4	Idéskrift om livscykelanalyser för byggnader																	

*Samverkansåtgärder inom regeringsuppdraget att bistå Miljömålsrådet som togs fram 2016.

Genomförande

Åtgärderna ska genomföras enligt tidplanen. Ansvaret för att åtgärden genomförs och följs upp ligger på den utpekade enheten/enhetschefen.

Handlingsplanen är ett levande dokument och kan revideras vid behov. En viss justering av åtgärderna kan förekomma i samband med framtagande av verksamhetsplaner för kommande år.

Uppföljning och återrapportering

Genomförande av åtgärderna ska enligt uppdraget följas upp och redovisas till regeringen årligen under 2016–2019 i samband med myndighetens årsredovisning. Viktigaste målgruppen för uppföljningen av genomförandeplanen och effektredovisningen i årsredovisningen är regeringen.

Integrering med verksamhetsplanering

Handlingsplanen ska vara integrerad med verksamhetsplanen. I detta syfte har verksamhetsplanens fokusområden och strategiska mål använts som utgångspunkt för handlingsplanens struktur.

För att handlingsplanen ska vara verkningsfull under hela perioden 2016–2019, måste den även fortsättningsvis vara integrerad med verksamhetsplanen samt hållas aktuell och kunna ses över och revideras vid behov. Detta bör ske i samband med den vanliga processen för verksamhetsplanering, till exempel i form av workshops.

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se